

הצגת תקציב אגפי השיקום שבמשרד הביטחון לוועדת גורן

אגף התקציבים

משרד האוצר

פברואר 2010

על הפרק

- תקציב המדינה ותקציב הביטחון
- תקציב אגפי השיקום
- המתווה המוצע לפתרון

תקציב המדינה

המחשת מגבלת ההוצאה (מיליארדי ש"ח)

פער
(X-y)

הוצאות מחויבות
מעבר לתקציב
שנה קודמת
(טייס אוטומטי)
(X)

גידול מותר
(Y)

תקציב לחישוב
מגבלת ההוצאה
לשנת 2010
(256.0)

שלב א' - בניית הטייס האוטומטי

- חקיקה
- פסיקה
- החלטות ממשלה
- הסכמים המחייבים את המדינה

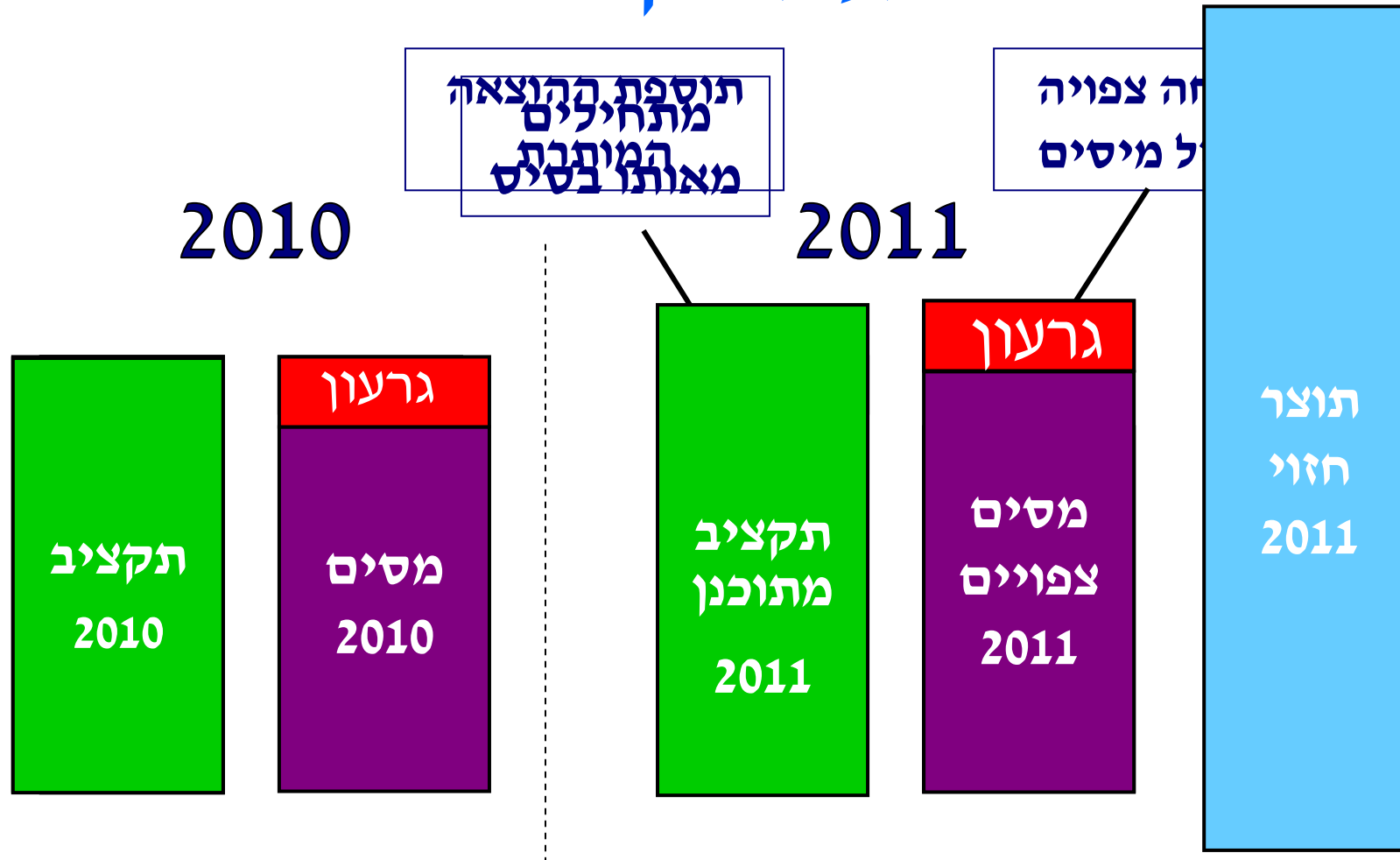
שלב ב' - גידול מותר: 1.7%

שלב ג' - התאמות בגובה הפער שנוצר

המחשת מגבלת ההוצאה ומגבלת גרעון:

גרעון/תוצר > 3% מעבר בין שנים *

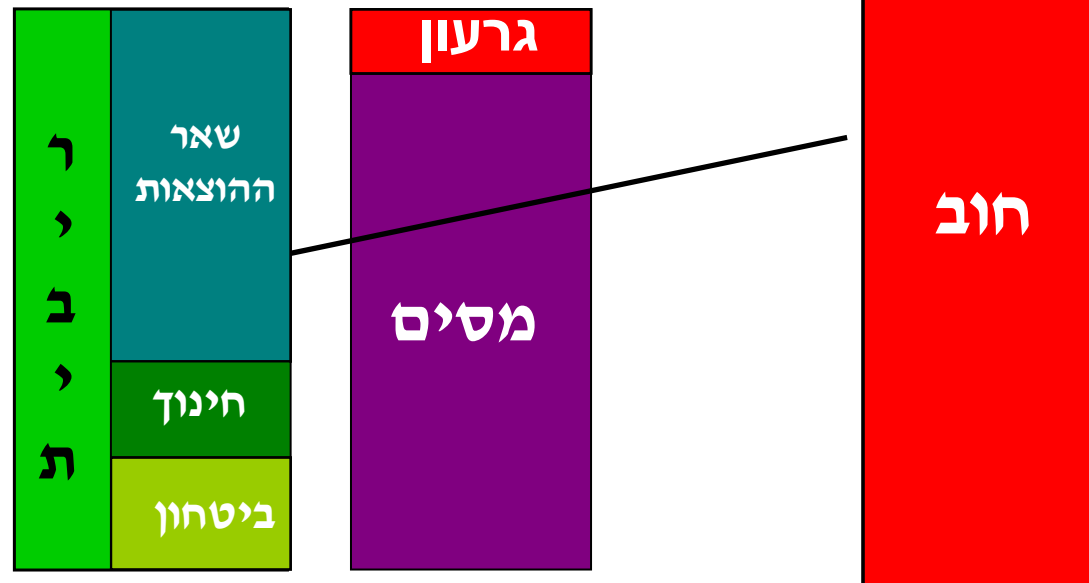

* מקור: המועצה הלאומית לכלכלה

חוב, גרעון וריבית

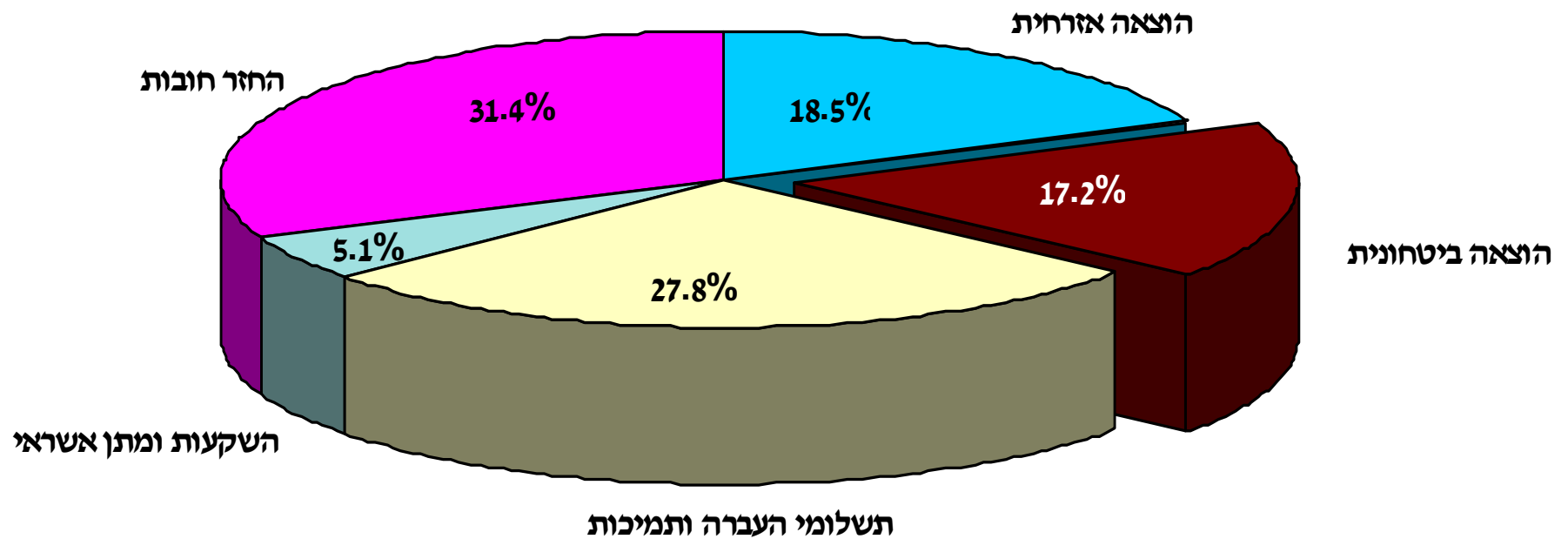
הגדלת חוב מגדילה את תשלומי הריבית באופן קבוע!

* מקור: המועצה הלאומית לכלכלה

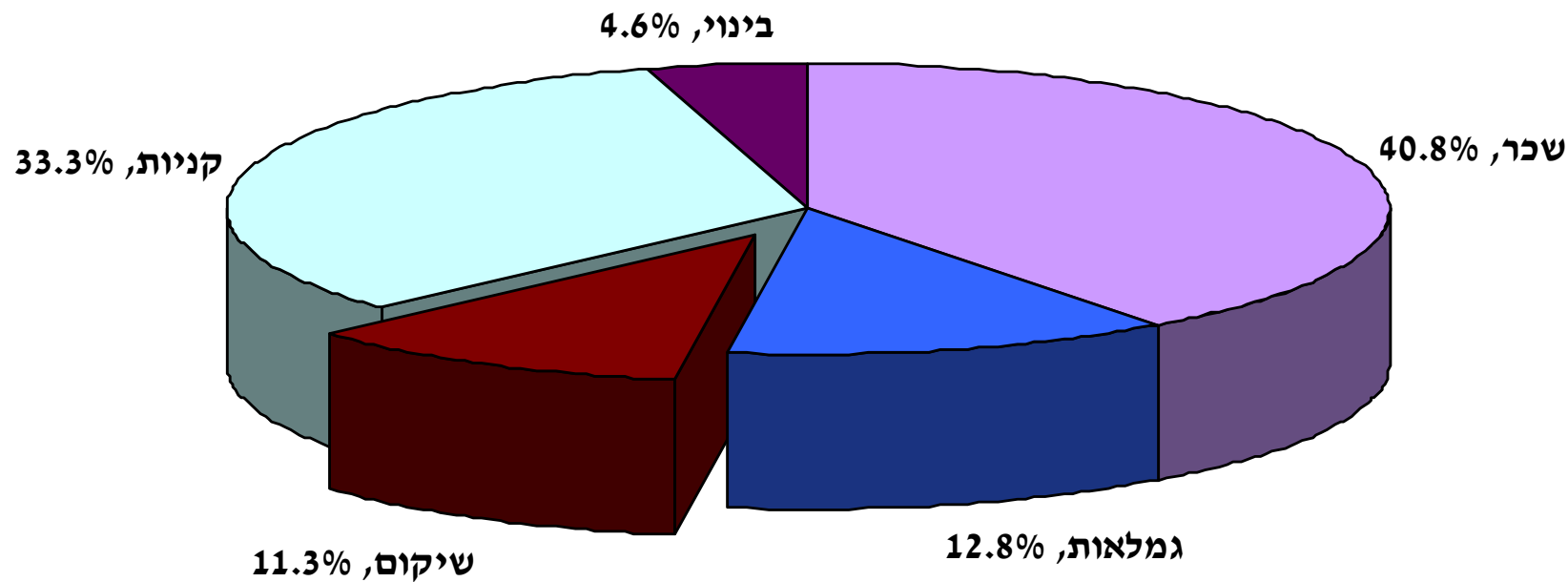
חלוקת תקציב המדינה לשנת 2010 לפי שימושים

- סך ההוצאה הביטחונית מהווה קרוב לחמישית מתקציב המדינה.
- ההוצאה הביטחונית באה על חשבון ההוצאה לחינוך, בריאות וכו'.

חלוקת תקציב הביטחון השיקלי לשנת 2010 לפי שימושים

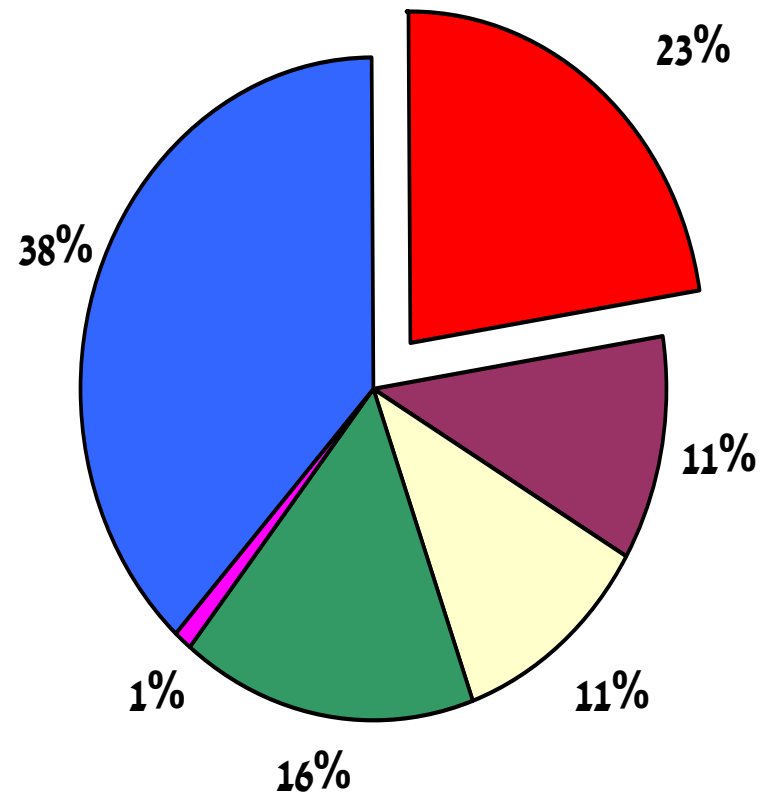
מקור: נתוני משרד הביטחון

■ **תקציב אגפי השיקום מהווה מעל 10% מתקציבו השקלי של משרד הביטחון!**

■ **ההוצאה על אגפי השיקום באה על חשבון רכש, אימונים וכו'.**

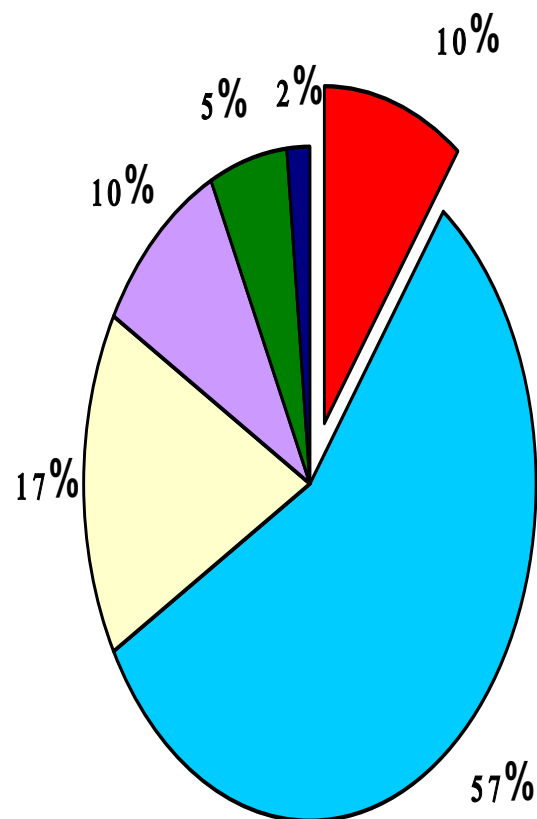
התפלגות הנכים שהוכרו לפי נסיבות הפגיעה בשנים 1984-2006

מחלה ■ חופשה ■ תאונות אחרות ■ תאונות דרכים ■ תאונות עבודה ■ פעילות מבצעית

התפלגות החללים שמשפחתם הוכרה לפי נסיבות הפגיעה בשנת 2008

■ אחר ■ תאונות דרכים בתפקיד ■ חופשה ■ התאבדות ■ מחלה ■ פעילות ביטחונית

אפיון הבעיה

גידול באוכלוסיית הזכאים שלא נפגעו מסיבות מבצעיות או ביטחוניות, וכתוצאה מכך:

- אגפי השיקום אינם מצליחים לבטא את מחויבות המדינה למי שנפגע בפעילות ביטחונית בשליחותה.
- אגפי השיקום אינם מצליחים להתמקד באוכלוסיות אשר חומרת פגיעתם מקשה עליהם להשתקם פיסית, כלכלית וחברתית.
- הגידול השנתי הריאלי בתקציב אגפי השיקום מסתכם במעל 100 מלש"ח.

אין באפשרותם של אגפי השיקום למלא את ייעודם ולהעניק טיפול נאות לאילו שנפגעו בקרב ובאימונים כאשר הם נדרשים לטפל באוכלוסייה המונה מעל 70,000 איש*!

* לא כולל נכי 10-19% חדשים ונכים שדרגת נכותם 0-9%

הוועדה לבחינת תקציב הביטחון ("ועדת ברודט")

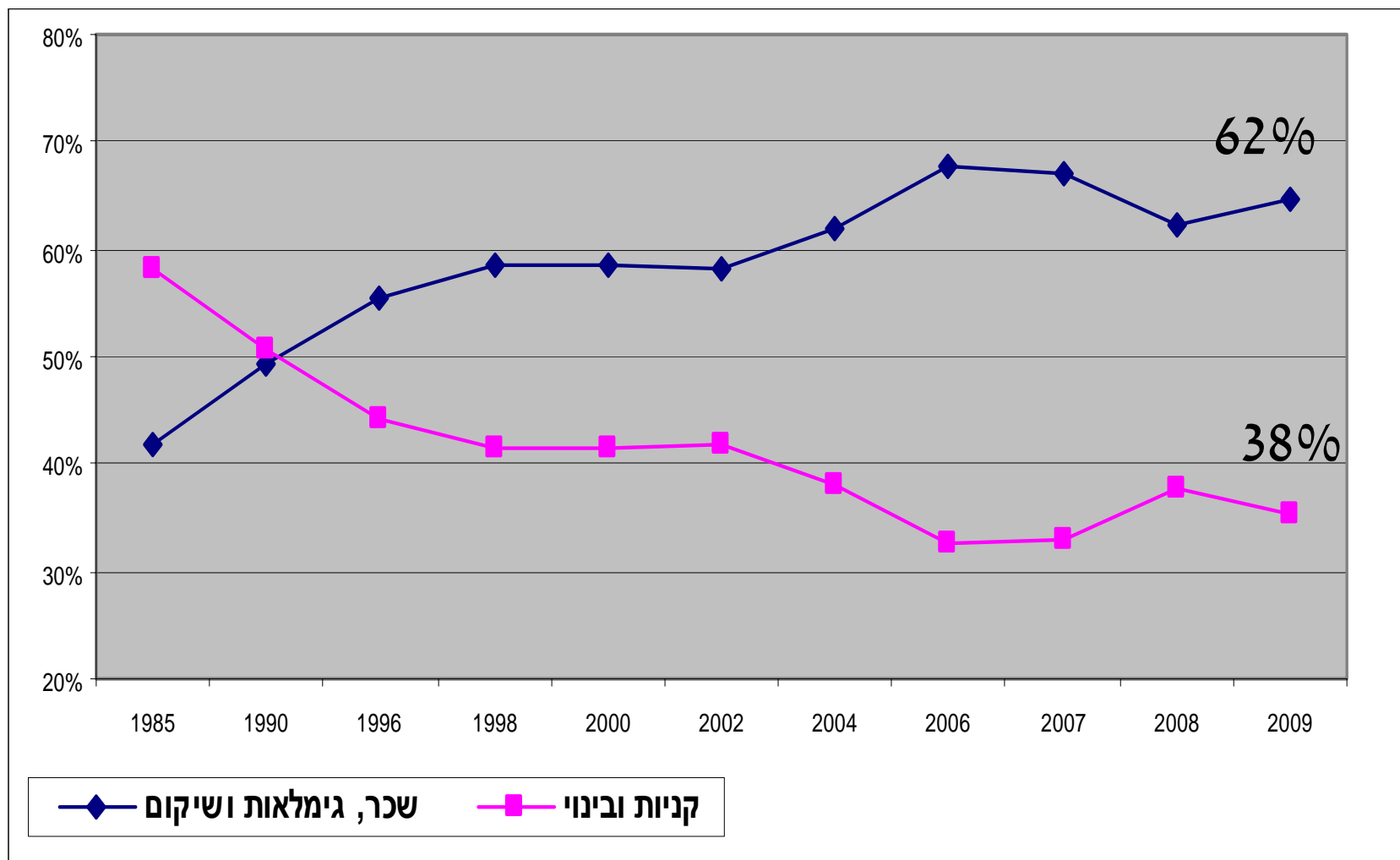
- הוועדה מונתה על-ידי ראש הממשלה, שר הביטחון ושר האוצר.
- הוועדה כללה חברים מתחומי עיסוק שונים, ביניהם כלכלנים, אנשי מערכת הביטחון ואנשי אקדמיה.
- מטרת הוועדה הייתה לגבש המלצות ביחס לגודל וההרכב הרצויים של תקציב הביטחון.

עקרונות לבניית תקציב הביטחון בעידן ברודט

- **תקצוב רב-שנתי למשך 10 שנים.**
- **תוספת תקציבית של 100 מיליארד ₪ במשך 10 שנים שמקורותיה בהתייעלות פנימית (בכח אדם, באגף שיקום, בגימלאות, במילואים ברכש בבינוי ואחזקה), תוספת ממקורות המשק ותוספת בסיוע האמריקאי.**
- **שמירה על מינימום קשיח של הוצאות לעוגני ברודט (אימונים, מו"פ והתעצמות)**
- **קביעת רזרבה רב שנתית לארועים ביטחוניים.**

התפתחות השימושים בתקציב הביטחון השקלי בשנים 1985-2009

המלצות ועדת ברודט בתחום השיקום

- תוקם וועדת מומחים אשר מטרתה תהיה "להביא לייעול בפעילות מערכת השיקום ולאיתור מקורות לחיסכון תקציבי".
- "הממשלה תשקול ביצוע מיידים של רפורמות פרטניות בכללים לזכאות ולתשלומים באגפי השיקום"
- **"צמצום אוכלוסיית אגפי השיקום לנפגעי פעילות צבאית או ביטחונית במהותה"**
- "הפסקת הטבות מעבר לתגמולים בסיסיים לנכים עד 40%"
- "ביטול תשלום תגמול לחסרי פרנסה לנכים שאחוזי נכותם אינם חורגים מ-40% והגבלת משך התשלום לחצי שנה לשאר"
- "הקשחת הקריטריונים לקבלת תגמול נצרך"
- "שכ"ל ילדי נכים" (ביטול ההוראה לפיה ממומן שכ"ל ע"י אגף שיקום נכים).

תקציב אגפי השיקום

תקציב אגפי השיקום

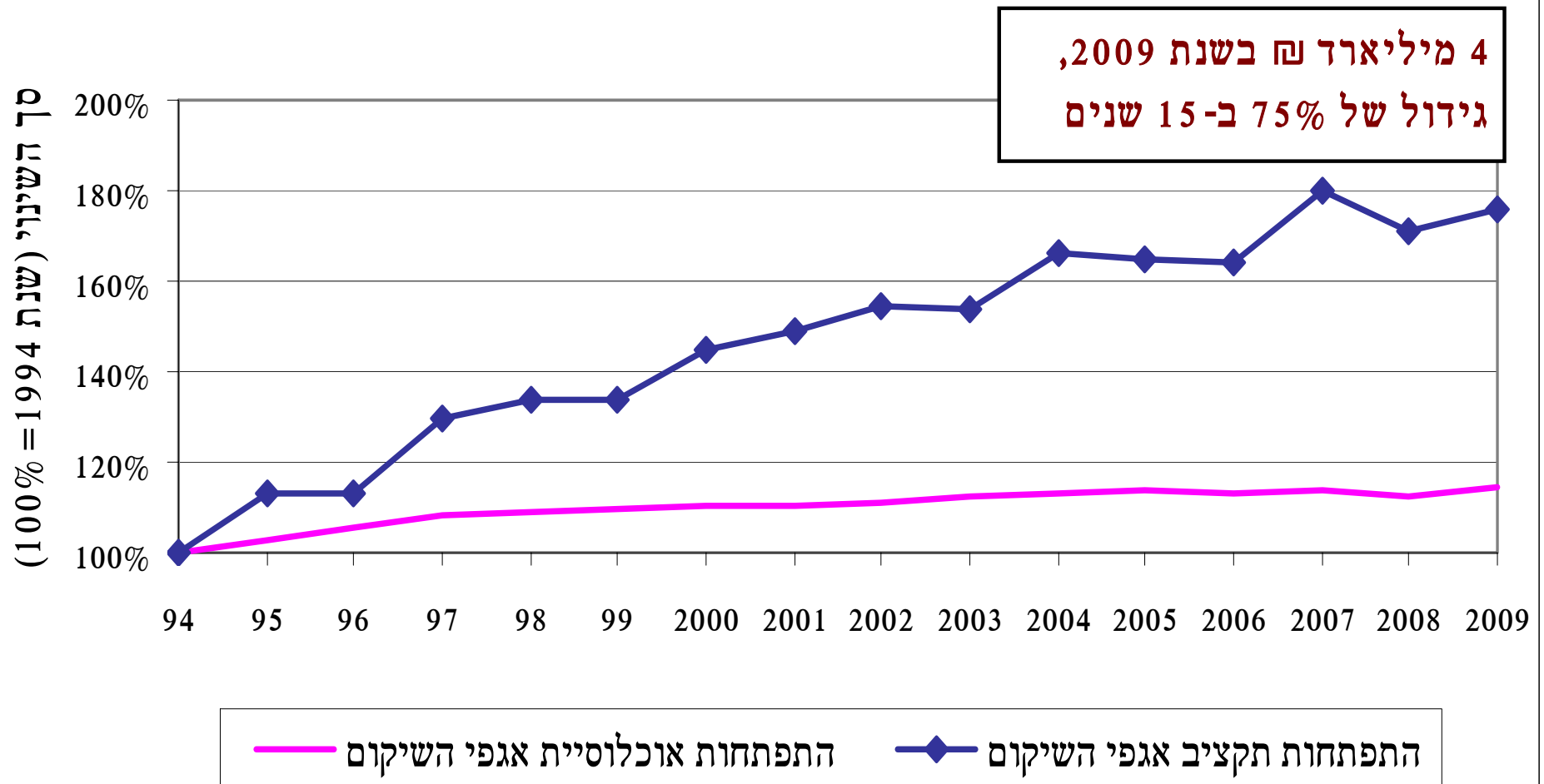
תקציב אגף שיקום נכים	2.80 מיליארד ש"ח
תקציב אגף משפחות	1.35 מיליארד ש"ח
סה"כ תקציב אגפי השיקום לשנת 2010	4.15 מיליארד ש"ח

מקור : הצעת תקציב הביטחון לשנת 2010

תקציב אגפי השיקום

התפתחות תקציב אגפי השיקום אל מול התפתחות אוכלוסייה
תקציב מקורי במחירי 2009

”מלחמת החירות של צבא ההגנה לישראל לא הייתה כולה זרועה נחת, ניצחונות וכיבושים. היה גם צד שני למטבע. שולם מחיר יקר...נפלו מאות ואלפים מתפארת הנוער שלנו... אך החללים הם רק חלק מהאבדות. רבים נשארו, לשמחתנו, בחיים, אך גם שילמו מחיר יקר – איבר מן החי. הערב אני מגיש לכם, בשם הממשלה, חוב על החוב. נכון יותר – על חלק מהחוב שאנו חייבים לאלה שבגופם עזרו לשחרור האומה והמולדת. חוק על תגמול ושיקום לנכי המלחמה...”

מדברי רה"מ דוד בן-גוריון, ערב הגשת הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום), ספטמבר 1949

דוגמאות לתביעות בזכאות שהוכרו

- חיילת שנפלה מטרמפולינה בעת שחגגה במסיבה במהלך החופשה
- חייל שנפצע מסכין יפנית בחופשה
- השייטת שטבעה בירקון לפני כחצי שנה
- שוטר שסחב תיקים וכתוצאה מכך נגרמה לו פריצת דיסק
- התפרצות מחלת נפש אצל אפסנאי עקב חקירת מצ"ח שנערכה נגדו
- קצין שלקה בתסמונת העייפות הכרונית
- נגד שלקה בדיכאון לאחר שהודח מקורס
- אל"מ שלקה בסכיזופרניה עקב לחץ נפשי שנבע מהמשימות שהוטלו עליו
- שוטר שנפגע ברגלו בעת משחק קט-רגל
- שוטר שנפגע בעת רכיבה על אופניו
- חייל שטבע בים כאשר היה בחופשה

מערך הביטחון הסוציאלי בישראל

- קצבת נכות כללית
- קצבת ק.ח.ן (קצבה חודשית נוספת)
- קצבת שר"מ (שירותים מיוחדים לנכים)
- קצבת ניידות והלוואה עומדת
- נפגעי עבודה
 - דמי פגיעה
 - גמלת נכות מעבודה
 - שיקום מקצועי
- נפגעי תאונות אישיות

סיוע באמצעות משרד הרווחה

■ מסגרות בקהילה

- מרכזי יום לנכים קשים
- מרכזי שיקום
- מסגרות תעסוקה
- מועדוניות

■ מסגרות חוץ ביתיות

- פנימיות
- הוסטלים

עיקרי הגידול בסיוע

- 1981 - הצטרפות השוטרים והסוהרים לאגפי השיקום.
- 1988 - החלת חוקי השיקום על חיילי חובה שנפגעו לא עקב שירותם.
- 1999 - אלמנה שנישאה יכולה לחזור לזכויותיה לאחר שנישואיה נסתיימו, גם אם נישואיה ארכו זמן קצר מאד, והיא אינה נדרשת להחזיר את המענק ששולם לה.
- 2001 - עודכנו התגמולים וההטבות של ההורים השכולים בעלות שנתית של כ-160 מלש"ח.
- 2008 – ביטול הפרוגרסיביות בתגמולים להורים השכולים, בעלות שנתית של מעל 100 מלש"ח.

עיקרי הגידול בסיוע

- 2008 – ביטוח נכי צה"ל לעניין טיפול רפואי עבור מחלות שאינן נובעות מנכותם המוכרת.
- 2009 – המשך תשלום תגמולים לאלמנה שנישאה, בעלות שנתית של מעל 100 מלש"ח.
- 2009 – נחתם הסכם בין משרד הביטחון לארגון נכי צה"ל העוסק בין השאר בביטול צמצומן של הוראות פנימיות.
- בנוסף, ארגון נכי צה"ל הגיש בג"צ לשם עדכון התגמולים בגין התקופה בה הוקפאו בתכנית החרום הכלכלית בשנים 2003-2005.

מה ניתן לעשות ב-100 מלש"ח בתקציב המדינה?

- להוסיף 1,200 מיטות אשפוז גריאטרי לקשישים
- להגדיל את מספר המטופלים במרפאות בריאות הנפש ב-50,000
- מתן חיסון נגד מחלת ילדים נוספת לכל התינוקות שנולדים
- להוסיף 45 ₪ לקצבת השלמת הכנסה לכל הקשישים הזכאים לכך
- להוסיף 400 שוטרים להפחתת הפשיעה ולטיפול באלימות
- לבנות 150 כיתות לימוד חדשות כל שנה
- השמת 1,800 נכים קשים במרכזי יום המעניקים להם את כל הטיפול הנדרש.
- השמת כ-2,000 נכים במרכזי שיקום תעסוקתי וחברתי.
- פירוק האסבסט בכ-500 מוסדות חינוך.

המתווה המוצע לפיתרון

- הכרה רק במי שנפגע תוך כדי ועקב פעילות צבאית או ביטחונית במהותה, כאשר לכל מגזר (קבע, מילואים וחובה) יותאמו כללי ההכרה כפי שיפורט בהמשך.
- הרחבת המהלך שבמסגרתו הוחלט לתת לנכים חדשים שדרגת נכותם 10-19% מענק חד-פעמי לאוכלוסיות זכאים נוספות.

המתווה המוצע להכרה בזכאות

הנחות

- אגפי השיקום קמו בראש ובראשונה במטרה לבטא את מחויבות המדינה למי שנפגע בעת פעילות ביטחונית בשליחותה.
- במדינת ישראל קיימת תשתית ביטוחית כללית לאזרחיה, **ועם זאת היא בחרה להעניק סיוע מעבר לכך לאלו שנפגעו כאשר הגנו על המדינה, זאת באמצעות אגפי השיקום שבמשרד הביטחון.** על כן, נכון כי אנשי כוחות הביטחון, אשר לא נפגעו בנסיבות מבצעיות אלא בנסיבות בהן יכול להיפגע כל עובד במשק, יבוטחו במסגרת הביטוח הלאומי.
- אגפי השיקום אינם חלק מתנאי השירות של כלל משרתי כוחות הביטחון **אשר לא נפגעו בפעילות מבצעית!** הצבא מתעדף את המערך הלוחם באמצעות תנאי השכר והקידום בדרגות, המבטאים את הסיכון והאינטנסיביות הכרוכה בביצוע תפקידם.

המתווה המוצע להכרה בזכאות

הנחות – המשך:

- פרופ' יצחק שקד בהופעתו בפני הוועדה הציג כי שכיחות המחלות בקרב אוכלוסיית המשרתים בצה"ל דומה מאד לשכיחות המחלות בקרב האוכלוסייה האזרחית. על כן, היות וברב המקרים השירות הצבאי אינו הגורם להתפרצות המחלה, יש לשקם זכאים אלו במסגרת הכללים הנהוגים בביטוח הלאומי.
- יש להבחין בין אוכלוסיית הקבע לאוכלוסיית החובה והמילואים.

בחינת זכאותם של אנשי הקבע (כולל שאר גופי הביטחון)

לסיוע מאגפי השיקום

מאפיינים

- ← אוכלוסיה שבחרה בשירות הביטחוני כקריירה.
- ← משכורתם של משרתי המערך הלוחם מגלמת את הסיכון והאינטנסיביות המאפיינים את שירותם.
- ← להבדיל מחיילי החובה, קיים להם רובד פנסיוני בחוק שירות הקבע (גמלאות).
- ← אוכלוסייה המועדת יותר מחיילי החובה למחלות הנובעות מהזדקנות.

המתווה המוצע:

- יוכר רק מי שנפגע תו"כ ועקב פעילות מבצעית בעלת אופי ביטחוני.
- באשר ליתר הנפגעים, ובכללם מחלות, זכאותם לסיוע ממערכת הביטחון הסוציאלית תיבחן בהתאם לכללים הנהוגים בה.

בחינת זכאותם של אנשי המילואים לסיוע מאגפי השיקום

מאפיינים

- ← להבדיל מחיילי החובה, קיים להם כיסוי ביטוחי בקרן הפנסיה ובחוק תשלום קצבאות לחיילי מילואים ובני משפחותיהם.
- ← הצבא קובע את תפקידם ואת אורחות חייהם בתקופת השירות, אך לתקופה קצובה ובאופן מוגבל.

המתווה המוצע:

- יוכר מי שנפגע תו"כ ועקב פעילות מבצעית בעלת אופי ביטחוני.
- בנוסף, יוכר מי שנפגע בעת שהותו בבסיס.
- באשר ליתר הנפגעים, ובכללם מחלות, זכאותם לסיוע ממערכת הביטחון הסוציאלית תיבחן בהתאם לכללים הנהוגים בה.

בחינת זכאותם של חיילי החובה לסיוע מאגפי השיקום

מאפיינים

- ← הצבא קובע את תפקידם ואת אורחות חייהם בתקופת השירות.
- ← לא קיים כיסוי ביטוחי.

המתווה המוצע:

- יוכר מי שנפגע תו"כ ועקב פעילות מבצעית בעלת אופי ביטחוני.
- באשר ליתר הנפגעים, ובכללם מחלות, זכאותם לסיוע ממערכת הביטחון הסוציאלית תיבחן בהתאם לכללים הנהוגים בה.
- על הוועדה לבחון את הטיפול בפגיעות שהתרחשו תו"כ ועקב התפקיד, ובכללן מחלות, כאשר אין מדובר בפעילות מבצעית.
- יש לבחון מה יקבלו חיילים אשר נפגעו בבסיס, לא עקב ביצוע תפקידם.

בחינת הזכאות להכרה מאגפי השיקום - סיכום

- אגפי השיקום קמו בראש ובראשונה במטרה לבטא את מחויבות המדינה למי שנפגע בעת פעילות ביטחונית בשליחותה.
- למי שנפגע בפעילות מבצעית נרצה להעניק את הסיוע הטוב ביותר, אולם בהעניקנו סיוע זה לאוכלוסיות נוספות אנו נכשלים בלבטא את מחויבותנו למי שנפגע בפעילות ביטחונית.
- על כן, נכון כי שאר האוכלוסיות תטופלנה ברשת הביטחון הסוציאלית שמעניקה מדינת ישראל לכל אזרחיה.
- יש להבחין בין הזכאים לא רק על פי השתייכותם לאוכלוסייה מסוימת (איש קבע אל מול עובד משרד הביטחון), אלא בעיקר על פי נסיבות פגיעתם.
- יש לפעול לצמצום האפליה הקיימת בין רשת הביטחון הסוציאלית הניתנת לאנשי מערכי הביטחון שנפגעו בנסיבות שאינן מבצעיות, לרשת הביטחון הסוציאלית הניתנת לשאר האוכלוסייה שנפגעה בנסיבות דומות.

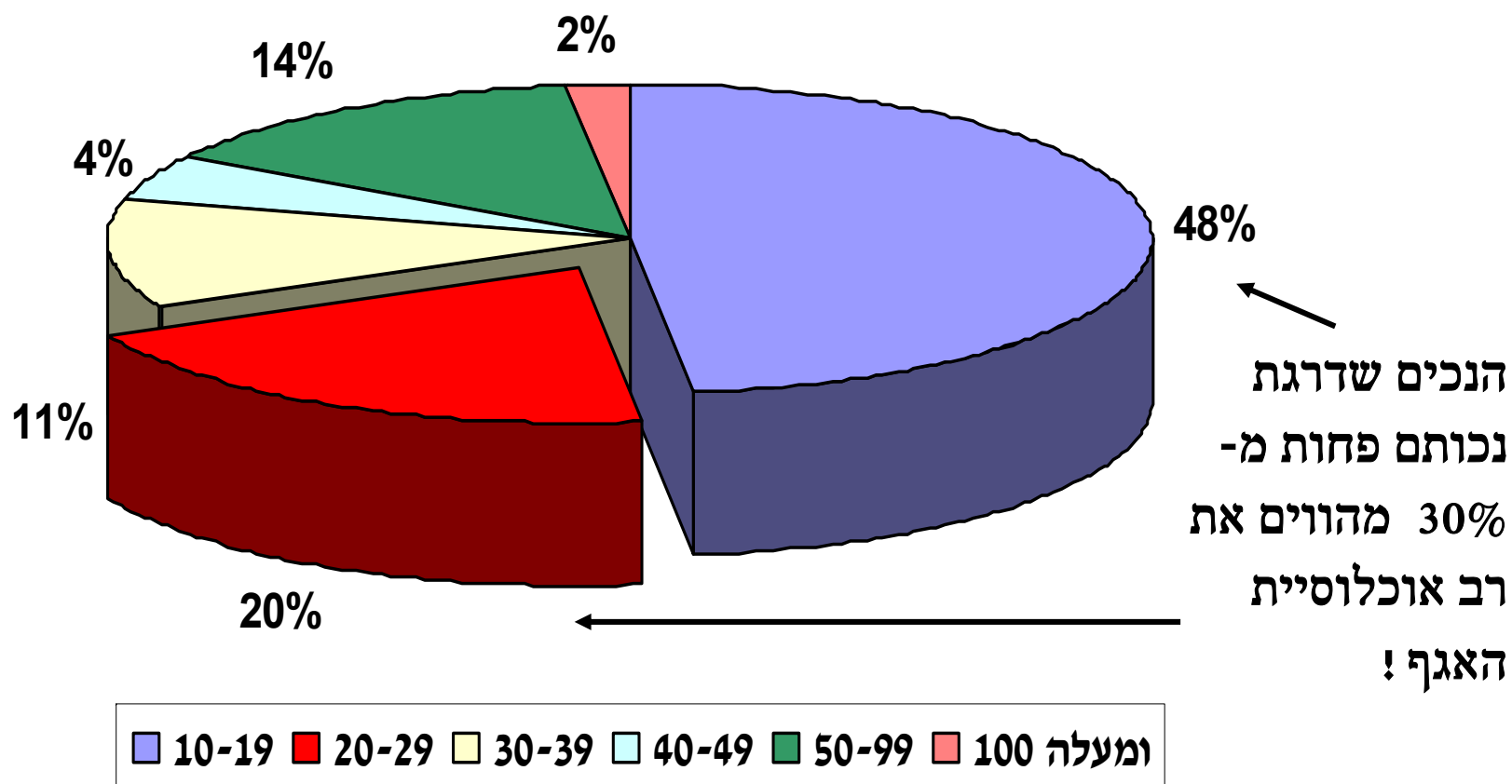
מתן מענק חד-פעמי לאוכלוסיות זכאים נוספות

- ← מדובר על המשך המהלך בו אוכלוסיית הזכאים שדרגת נכותם 10-19%, אשר הוכרו לאחר 1996, מקבלים כיום מענק חד-פעמי במקום תגמולים חודשיים והטבות שונות, והרחבתו לאוכלוסיות נוספות.
- ← המהלך יאפשר לאגף שיקום נכים להתמקד בנכים שחומרת פציעתם מקשה עליהם להשתקם ללא סיוע האגף.
- ← לדעת גורמי מקצוע בתחום השיקום מתן מענק חד-פעמי (בשונה מהבטחת סיוע לנכה לצמיתות) עשוי לסייע בהשתקמותו.
- ← בשולי הדברים יצוין כי בראשית דרכם של אגפי השיקום היו זכאים לתגמולים והטבות רק נכים שדרגת נכותם מעל 35%.

התפלגות אוכלוסיית הנכים לפי אחוזי נכות (סה"כ 51,050 נכים)

נכון לדצמבר 2008

מקור: דוח פעילות אגף שיקום נכים לשנת 2008 שנמסר לוועדה

הזכאות לרכב רפואי

- ← לפי נתוני אגף שיקום נכים כיום ניתן רכב רפואי לאוכלוסיה של כ- 10,000 נכים, כאשר מתוכם מעל 2,000 זכאים הינם נכים שפגיעתם העיקרית הינה נפש או ראש.
- ← הטבה זו הינה מעבר לסיוע הקבוע בחוק.

המתווה המוצע

הקריטריון לזכאות לרכב רפואי ייקבע לא רק על סמך דרגת נכות, אלא גם על פי הפגיעה בכושר הניידות של הזכאי.

תודה רבה